

2019. aasta majandusolümpiaadi lõppvoor
Teooria osa küsimused.

Kokku 50 punkti

1. Mis on nõudlusinflatsioon?
  - a. Valitsuse nõudel esile kutsutud inflatsioon
  - b. Tootmiskulude kasvust põhjustatud inflatsioon, mida võib tekitada palgatingimuste muutumine
  - c. Materjalide ja kütuse hinna tõusust põhjustatud inflatsioon
  - d. **Liignõudlusest põhjustatud üldise hinnataseme tõus** 2 punkti

2. Mis on devalvatsioon?
  - a. Toiming, mis on rahvusvahelistes tehingutes keelatud
  - b. **Teiste maade valuutades väljendatud ametliku rahvusliku valuutakursi alandamine.** 2 punkti
  - c. Valuuta väärtus, mis on kujunenud sõltuvalt valuuta nõudluse ja pakkumise vahekorrrast
  - d. Valuuta ametlik kurss

3. Kuidas mõjutab Eesti majandust USA dollari tugevnemine euro suhtes?
  - a. **Põhjustab USA kaupade hinnatõusu Eesti turul** 2 punkti
  - b. Ei mõjuta hinnataset, kuna Eestis kehtiv valuuta on euro
  - c. Tagab USA kaupade hinna languse Eesti turul
  - d. Mõjub soodsalt USA kaupade maaletootjate tegevusele

4. Monopsoniks nimetatakse turustruktuuri, kus
  - a. toimub ainult hulgimüük
  - b. turul on üks müüja ja väga palju ostjaid
  - c. nii ostjaid kui müüjaid, on vähe
  - d. **on üks ostja ja palju müüjaid** 1 punkt

5. Maksebilansist saab muuhulgas teada,
  - a. kui suured on ettevõtte varad ja võlad teatud ajahetkel;
  - b. kui palju on ettevõtte välismaale investeerinud;
  - c. kui palju on riigil võlgu;
  - d. **kui palju on riik eksportinud.** 2 punkti

6. Mis juhtub riigis, kui majandus on langusfaasis?
  - a. Maksutulud suurenevad, kuna maksuamet tõhustab kontrolli
  - b. **Valitsuse kulud suurenevad, kuna sotsiaalkulutused suurenevad** 2 punkti
  - c. Keskmised sissetulekud suurenevad, kuna makstakse ka töötutoetust
  - d. Töötutele makstavad toetused vähenevad, kuna ei jätku raha

7. Enamik Keynesi koolkonna majandusteadlastest usub, et
  - a. **fiskaalpoliitikat saab kasutada majanduse stabiliseerimiseks** 1 punkt
  - b. majanduses toimub pidev võitlus tootmisvahendite omanike ja mitteomanike vahel
  - c. riigi rikkus tuleneb põllumajandusest
  - d. majandusele on parim see, kui riik üldse vahele ei segaks

8. Riigivõlg on järgmistele põlvkondadele vastuvõetavam siis, kui
  - a. raha laenatakse odavalt välismaistelt rahaturgudelt
  - b. laenatud raha kulutatakse medikamentide soetamisele
  - c. **laene kasutatakse tootlikeks investeeringuteks** 2 punkti
  - d. laenuraha kulutatakse jooksva tarbimise peale

9. Martini palk on 1000 eurot ja aasta jooksul see ei muutu. Samal ajal on inflatsioon riigis 5%. Kui suur on aasta lõpus Martini reaalpalk?
  - a. 923,50 eurot
  - b. 1000 eurot
  - c. 1050 eurot
  - d. **952,38 eurot** 2 punkti

10. Mis ei ole ettevõttel aktsiate börsile viimise prioriteediks?
- Ligipääs lisakapitalile
  - Likviidse turu loomine ettevõtte aktsiatele
  - Ettevõtte turuväärtuse kujunemine
  - Ettevõtte töötajate palkade tõstmine** 2 punkti

11. Mis iseloomustab vabakaubanduspiirkonda?
- Liikmesmaade vahel esinevad kaubavahetuse tõkked
  - Liikmesmaade vahel puuduvad omavahelised kaubavahetuse tõkked** 1 punkt
  - Piirkonnas on hinnad kokkuleppeliselt kindlaks määratud
  - Liikmesmaade vahel on tollitariifid kindlaks määratud

12. Mis on monopolistliku konkurentsi turul palka kujundavaks teguriks?
- Tööjõu nõudluse ja pakkumise vahekord** 2 punkti
  - Tööandjate otsused
  - Tööjõu pakkumine
  - Palkade intressimäärad

13. Leia lausele õige lõpp!

Eesti Energia aktsionäride üldkoosolekul

- peavad osalema ka valdade esindajad
- esindavad riiki parlamendiliikmed
- esindab riiki rahandusminister** 1 punkt
- osalevad kõik energiatarbijad

14. Millise alljärgnevatest maksudest võib kehtestada kohalik omavalitsus?

- füüsilise isiku tulumaks
- hasartmängumaks
- reklaamimaks** 1 punkt
- raskeveokimaks

15. Erika ja Marika vanaemal on maal suur maja. Kevadise suurpuhastuse ajal usaldas vanaema õdedele kõikides tubades akende ja põrandate pesemise. Ühe tunni jooksul jõuab Erika pesta 2 akent või 3 toa põrandad, Marika aga 3 akent või nelja toa põrandad.

	aknad	põrandad
Erika	2	3
Marika	3	4

Kasutades teadmisi absoluutse ja suhtelise eelise teooriast otsusta, kuidas peaksid tüdrukud töid jagama?

- Erika peab pesema aknad ja Marika põrandad
- Marika peab pesema aknad ja Erika põrandad** 2 punkti
- Marika peab pesema nii aknad kui ka põrandad
- Otsuse tegemiseks, kuidas töid jagada, ei ole piisavalt teavet.

16. Jüri hoiustas pangas kaheks aastaks 500 eurot. Mitu korda võib pankade laenutegevuse tulemusena sellest hoiusest maksimaalselt suureneda rahapakkumine majanduses, kui kommertspankadele kehtestatud kohustuslik reservimäär on 1%?

- 100 korda** 2 punkti
- 1 kord
- 5 korda
- 500 korda

17. Märtsis oli tuludeklaratsiooni esitamise aeg. Triinu on 18-aastane koolitüdruk, kes töötas 2018. aastal ainult suvevaheajal 2 kuud kohalikus kohvikus abitööliseks, kuupalgaga 500 eurot. Ta tegi raamatupidamisele avalduse maksuvaba tulu arvestamise kohta maksimaalses ulatuses. Kas Triinul oli vaja tuludeklaratsiooni esitada?

- Jah, Triinu saaks 200 eurot tulumaksu tagastust
- Ei, sest hooajatöölise tuludeklaratsioone ei arvestata
- Jah, Triinu saaks tulumaksu tagastust 124,80 eurot
- Ei, sest Triinu palgalt ei arvestatud maha tulumaksu ja seega pole midagi tagastada.** 1 punkt

<https://www.emta.ee/et/eraklient/tulu-deklareerimine/2018-aasta-tuludeklaratsiooni-esitamise#1>

18. Milline alljärgnevatest näitajatest iseloomustab riigi globaliseerumist?
- linnarahvastiku osatähtsus riigi elanikkonnas
  - SKT ühe elaniku kohta
  - teenindava sektori osatähtsus riigi tööhõives
  - välisinvesteeringute maht** 1 punkt
19. Mis on diskontomäär?
- Intressimäär, millega pank annab laenu äriklientidele.
  - Panga järelmaksu intress.
  - Lisatasu, mida kindlustus rakendab klientidele oma kulude katmiseks
  - Intressimäär, mida keskpank küsib kommertspankadele antavatelt laenudelt.** 2 punkti
20. Mis on täiendkaubad?
- Kaubad, mida antakse tasuta lisaks, kui ostate ühe teise kauba
  - Kaubad, mille puhul ühe kauba hinna langus põhjustab teise kauba nõudluse suurenemise.** 2 punkti
  - Kaubad, mille puhul ühe kauba hinna langus põhjustab teise kauba nõudluse languse
  - Kaubad, mida tarbija kasutab enesetäiendamiseks
21. Üks 0,5-liitrine coca-cola pudel maksab 1 euro ja 1 pakk krõpse 50 senti. Coca cola ja krõpsupakkide vahelist seost kirjeldab sirge, mille valem on $C = -0,5K + 5$, kus C on coca-pudelite kogus ja K krõpsupakkide arv. Milline on kahe coca-pudeli loobumiskulu?
- 2 krõpsupakki
  - 4 krõpsupakki** 2 punkti
  - 1 krõpsupakk
  - 5 krõpsupakki
22. Milline vahe on aktsial ja võlakirjal?
- Aksia omanik on ettevõtte omanik, võlakirja omanik ei ole ettevõtte omanik.** 2 punkti
  - Aksia on väärtpaber, võlakiri ei ole väärtpaber.
  - Võlakiri on tavaliselt mitu korda tulusam kui aktsia.
  - Aksia on alati likviidsem kui võlakiri.
23. Milline alljärgnevatest väidetest on avalike hüviste (ühishüviste) kohta väär?
- Avalikud hüvised toodetakse ainult avaliku sektori ettevõtete poolt.** 1 punkt
  - Avalikud hüvised on tooted ja teenused, mida tarbitakse kollektiivselt ja mille jaotamiseks pole üldjuhul turgu vaja.
  - Avaliku hüvise tarbimine ühe isiku poolt ei vähenda teistele isikutele tarbimiseks jäävat hüvise kogust.
  - Täiendavate tarbijate lisandumine ei tekita alati vajadust avaliku hüvise hulga suurendamiseks.
24. Mööblivabrik ostab 600 euro eest laudu ja valmistab neist riulid. Ostuhind sisaldab käibemaksu. Vabrik müüb riuli kauplusele. Hind ilma käibemaksuta 900 eurot. Mööbliettevõtte on käibemaksudokumentatsioon, seetõttu lisandub hinnale käibemaks. Vabrik võtab arvesse varem tasutud ja saadud käibemaksu. Milline käibemaksusumma laekub mööblivabrikult nende tehingute pealt riigikassasse?
- 80 eurot** 2 punkti
  - 280 eurot
  - 100 eurot
  - 180 eurot
- ($600 : 1,2 = 500$ eurot $KM = 600 - 500 = 100$ eurot $KM = 900 * 0,2 = 180$ $180 - 100 = 80$ eurot)
25. Leia lausele õige lõpp!
- Kui valitsus otsustab pidurdada inflatsiooni, siis ta
- alustab mahukaid investeeringuid teedeehitusse.
  - vähendab avaliku sektori kulutusi.** 2 punkti
  - emiteerib raha.
  - alandab maksumäärasid.

26. Leia lausele õige lõpp!

Mida suurem on kaudsete maksude osakaal kõikidest maksudest, seda

- a. regressiivsem on maksusüsteem 1 punkt
- b. proportsionaalsem on maksusüsteem
- c. progressiivsem on maksusüsteem
- d. õiglasem on maksusüsteem

27. Eelmisel aastal registreeriti u. 20 000 välismaalase lühiajaline töötamine. Täiendav tööjõud tähendab

- a. suuremat tööjõu pakkumist ja seega aeglasemat palgakasvu 2 punkti
- b. suuremat tööjõu pakkumist ja seega kiiremat palgakasvu
- c. suuremat tööjõu nõudlust ja seega kiiremat palgakasvu
- d. suuremat tööjõu nõudlust ja seega aeglasemat palgakasvu

28. Viimase poole aasta jooksul on Boeing 737 MAX lennukitega juhtunud kaks traagilist õnnetust, üks Indoneesias ja teine Etioopias. Pärast teist selle lennukitüübiga juhtunud õnnetust märtsis 2019 langes Boeingu aktsia turuväärtus üle 10%, sest

- a. Boeing jäi kahest lennukist ilma
- b. inimesed olid lennukitootja peale vihased
- c. vähem lennukite tellimusi tähendab Boeingule väiksemat käivet ja kasumit 2 punkti
- d. lennukitootja peab maksma traagiliselt hukkunud omastele kahjutasu

29. Üks viimaste Riigikogu valimiste valimislubadustest oli teise pensionisamba maksete vabatahtlikeks muutmine. Millised alljärgnevatest väidetest kuuluvad pigem selle mõtte teostamise vastastele?

- a. Vähenevad pensionifondide investeringud Eesti ettevõtetesse.
- b. Vähenevad Eesti inimeste säästud, kuna pensionifondid moodustavad olulise osa eraisikute säästudest.
- c. Pensionifondi osakute müügi tõttu suurenenud sissetulekud ergutavad nõudlust, mille tulemuseks on hindade tõus.
- d. Kõik ülaltoodud väited kuuluvad pigem selle ettepaneku vastastele. 1 punkt

30. Tabelis on ostukorvi kuuluvate kaupade ja teenuste hinnad ja tarbitavad kogused kahel erineval kuul. Milline on vaadeldaval perioodil tarbijahinnaindeks?

Ostukorvi sisu	Tarbitud kogus	Ühikuhind eelmisel kuul (eurot)	Ühikuhind vaadeldaval kuul (eurot)
1 kg leiba	500	1,50	1,58
1 l piima	200	0,80	0,88
Juukselõikus	30	18,00	19,80
Teatri piletid	5	18,00	18,00

- a. 1,071 2 punkti
- b. 7,1%
- c. 9%
- d. 0,933

(1650 : 1540 = 1,071428571)